

AN ASSESSMENT OF THE IMPACT OF THE FISCAL POLICY ON THE CITIZENS OF MACEDONIA FROM THE PERSPECTIVE OF ADMINISTRATIVE FEES

Teaching assistant, Kristina Miševa, PhD, e-mail: kristina.miseva@ugd.edu.mk

Faculty of Law, University “Goce Delčev” - Štip, R. Macedonia

Riste Timovski, M.Sc., e-mail: riste.timovski@ugd.edu.mk

University “Goce Delčev” - Štip, R. Macedonia

Abstract This paper aims to give a brief overview of the impact of culture on the Macedonian fee payers seen through the prism of the Law on Administrative fees. Administrative fees as an obligation to the state remain valid especially in present, when following modern ICT trends is a necessity, for purpose of enabling automated, fast and transparent way of regulating this obligation, resulting in maximum ease for the taxpayer.

Key words: Macedonian Law on administrative fees, administrative fee payers, citizens, rights and obligations, eNAPSYS.

ВЛИЈАНИЕТО НА ФИСКАЛНАТА ПОЛИТИКА ВРЗ ГРАЃАНИТЕ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА СОГЛЕДАНО ПРЕКУ АДМИНИСТРАТИВНИТЕ ТАКСИ

Асистент д-р Кристина Мишева, е-mail: kristina.miseva@ugd.edu.mk

Правен факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип

М-р Ристе Тимовски, е-mail: riste.timovski@ugd.edu.mk

Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип

Абстракт Овој труд се има за цел да даде краток осврт на влијанието на кулурата на македонските таксени обврзници согледано преку призмата на

Законот за административни такси. Административните такси како обврска кон државата остануваат во важност и во време кога мора да се следат модерните ИКТ трендови, кои овозможуваат на автоматизиран, брз и транспарентен начин регулирање на оваа обврска со единствена цел максимално олеснување на овој процес кај обврзникот.

Клучни зборови: Закон за административни такси на Република Македонија, таксени обврзници, граѓани, права и обврски, ЕНАПСИС систем.

Таксите не се придобивка на модерната држава, напротив тие се облик на прибирање приходи на државата уште античките, робовладетелски и феудални држави. Во многу робовладетелски држави се наплаќале такси за пристап до храмовите каде се поднесувале жртвите, судски такси, такса за употреба на вода итн. Таксите се наплаќале за услугите кои државните органи им ги давале на физичките лица. Износот кој бил прибиран од таксите, по правило, бил приход на оној државен службеник која ја завршил бараната услуга.¹ Всушност, оттука е и називот за овие видови на такси управни или административни такси. Многу подоцна овие управни или административни такси станале дел од приходите во државниот буџет.

Финансиската теорија таксите ги третира како приходи од фискален карактер. Со што *под такси се подразбираат приходите што претставуваат паричен еквивалент за услугите кои државата и јавно-правните тела и институции ги наплатуваат како противнадомест од физичките и од правните лица.*²

---

¹Jelcic B.& others, Financijsko pravo I financijska znanost, Narodne novine d.d., Zagreb, 2008., pp. 564

Управните или административните такси се таксите кои се наплаќаат за услугите кои ги даваат државните тела и установите како и други организации за кои е пропишано плаќање на такси. Меѓу државните односно административни такси ги вбројуваме: конзуларните такси, царински такси, такси за заштита на права од инсутриска сопственост, катастарски такси и други. Државата секогаш наоѓа различни причини за да го оправда воведувањето на нови фискални приходи. Причините можат да бидат фискални и нефискални. Најважни нефискални причини се социјалните, здравствените, еколошките, економските, поскапување на увозните производи и други.

За разлика од останатите фискални приходи, таксите се паричен приход на државата кои во релативна смисла се доброволен избор на обврзникот (на пример слободна волја е на граѓанинот да го регистрира возилото или не, но доколку не го регистрира не може да го користи). Елементот на присила и едностраност се гледа во тоа што државниот орган е тој која ја одредува висината на таксата; некои права и дејствија можат да се остварат само доколку таксениот обврзник превземе одредени дејствија во пропишана постапка; и неподмирените обврски државниот орган може да ги наплати присилно од обврзникот.

Таксите може да се плаќаат директно (обврската се подмирува во готови пари) или индиректно (обврската се подмирува со купување и поништување, перфорирање на таксената марка и поднесокот). Административните такси можеа да се купат во малопродажба по апоени од 2, 5, 10 и 50. Провизијата за административните таксени марки изнесуваше 10% од номиналната вредност на таксената марка.³ Лицата кои поради некоја причина не успеале да ги употребат таксените марки кои се пустени во оптек, можат да ги заменат во

---

³ Чл. 11 од Законот за емисија на административни и судски таксени марки, Службен весник на Република Македонија бр. 65/92, 49/93 и 50/01.

готови пари по одбивањето на провизијата што му припаѓа на продавачот на мало. Износот и динамиката на пуштање во оптек на таксените марки се утврдува во договор со Министерството за финансии и Народната банка на Република Македонија.

Согласно Законот за изменување и дополнување на Законот за административни такси, од 01.01.2011 година административните такси како вредносници беа повлечени, административните такси се наплаќаа во готови пари на соодветна уплатна сметка во рамките на трезорската сметка како и преку мобилни оператори или преку интернет.⁴

Замената на таксените марки како вредносница со нивната наплата во готови пари преку уплатница или преку директно преку електронска наплата може да се смета за делотворен обид на државата да направи дефраудација (пуштање во промет на таксени марки од неовластени лица печатење на таксени марки од физички лица во „домашен амбиент“). Но од друга страна наплаќањето таксени марки преку институционални посредници (банки, пошта и сл.) создаде дополнителен финансиски издток на таксените обврзници. Имено, таксените обврзници и покрај тоа што плаќаа (такса) за услугите кои им ги пружат државните органи по претходно определен тарифник согласно Законот за административни такси⁵, мора да платат и определена провизија за направена услуга од страна на институционалните посредници (провизиите варираа од една до друга институција и секако висината на провизијата зависеше од износ кој го уплаќа обврзникот).

---

⁴ Чл. 1 и 2, службен весник на Република Македонија бр. 145/10.

⁵ Закон за административните такси, Службен весник на Република Македонија” бр. 17/93, 20/96, 7/98, 13/01, 24/03, 19/04, 61/04, 95/05, 7/06, 70/06, 92/07, 88/08, 130/08, 6/10, 145/10, 17/11, 84/12.

Сепак развојот на фискалниот и информатичкиот систем, се движи и развива понатаму, па така уплатат на административните такси можат да се направат преку мобилните телефоните или директно во државните органи кои ја вршат услугата на таксениот обврзник. Имено, општествената динамика наметна темпо кое бара заштеда на време, па секој таксен обврзник се обидува на било кој можен начин да го олесни плаќањето на административните такси. Можност за електронско плаќање на административните такси (преку СМС , веб потал и слично). Имено, таксениот обврзник може да изврши уплата на административна такса преку СМС од било кој оператор без провизија, со што испраќа порака на 144 166 со строго дефинирана содржина и тоа <ТМ> <име> <презиме> <сума>. По што корисникот добива повратен СМС со код што значи дека сумата е наплатена од сметката на корисникот преку мобилниот оператор. Операторот во спрега со управата врши раскнижување на средствата. Корисникот го приложува кодот во институцијата од која бара услуга. Определено лице од институцијата (референт) е должен да го внесе кодот во наменски веб портал кој практично е дел од еНАПСИС системот. Втората алтернатива е можност за интеракција на еНАПСИС системот со други системи (како на пример е-индекс на Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип), во кој крајниот корисник го внесува кодот во системот кој е интегриран со еНАПСИС, а верификацијата и книжењето се прават автоматски (размена на информации преку веб сервис). Изворната функција на системот е да им се овозможи на таксените обврзници да ги уплатат таксите без чекање на долги редици во комисијалните банки или други институционални посредници кои ја нудат оваа услуга. На почетокот беше тешко да се промени и отфрли деценискиот начин на функционирање на таксените обврзници, но подоцна системот се покажа како доста ефикасен и подобен. Сепак, допрва останува да се види дали и колку е безбеден овој систем.